

Keski-Suomen Liitto
Sepänkatu 4
40100 Jyväskylä

RAHOITUSHAKEMUS

ESISELVITYS KESKI-SUOMEN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON JÄRJESTÄMISMALLIA JA PALVELUKONSEPTIA KOSKEVAN HANKESUUNNITELMAN TEKEMISTÄVARTEN, ”KESKI-SUOMEN SOTE 2020”

Tausta ja tarve

Keski-Suomen liiton toimeksiannosta toteutettiin Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneselvitys vv. 2010–2011¹. Sen tuloksena syntyi ehdotus Keski-Suomen täydestä sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiosta, neljästä sote-alueesta maakuntaan ja maakunnan omien erityispalveluiden turvaamisesta. Selvitys sisälsi laajat taustaraportit maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnollisesta kehityksestä² ja sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiosta³. Raporttien julkaisemisen jälkeen keskustelu sote-uudistuksesta on käynyt kiihkeänä sekä Keski-Suomessa että valtakunnassa. Konkreettisiin uudistustoimiin ei ole kuitenkaan päästy, koska lainsäädännön uudistaminen on edelleen kesken. Yleisesti on tunnustettu, että uudistamisen tarve on välttämätöntä sekä rahoituksen turvaamisen että palveluiden oikeudenmukaisen saamisen suhteen. Keski-Suomen maakunnassa palvelurakenteen uudistamisen tarve on erityisen suuri, koska väestön ikääntyminen ja sairastavuus, kuntien kantokyky sekä henkilöstön saatavuus ovat vuosi vuodelta muuttuneet vaikeammin hallittaviksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama selvityshenkilötyöryhmä esitti 19.3.2013 julkaistussa raportissaan⁴ Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämismalliksi Keski-Suomen kunnat kattavaa sosiaali- ja terveydenhuoltoaluetta lukuun ottamatta Jämsää ja Kuhmoista. Järjestämismalliksi ehdotetaan vastuukuntamallia ja vastuukunnaksi Jyväskylän kaupunkia.

Selvityshenkilöiden ehdotus pohjautuu kantokykytarkasteluun, jossa kriteereinä on käytetty mm. väestörakennetta, kuntien talouden kestävyyttä, henkilöstön saatavuutta ja osaamista, sairastavuutta ja toimeentulotukimenoja. Mallilla tavoitellaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon täyttä integraatiota ja palveluiden tasavertaista turvaamista koko maakunnan alueella. Selvityshenkilöt tarkastelivat myös vaihtoehtoisia malleja, jossa maakunta olisi jaettu kahteen sosiaali- ja terveydenhuollon alueeseen – pohjoiseen

---

¹ Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneselvitys, Keski-Suomen liitto 2011, B 180

² [Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon järjestäminen, Sakari Möttönen, Mikael Palola](#)

³ [Integraatio ratkaisuna sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamistarpeisiin, Outi Markkanen, Markku Puro](#)

⁴ Selvityshenkilötyöryhmän ehdotukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamiseksi, STM:n raportteja ja muistioita 2013:7

ja eteläiseen Keski-Suomeen. Tämä vaihtoehto hylättiin, koska alueet olivat varsin epätasapainoiset ja pohjoisen Keski-Suomen kantokykyyndikaattorit olivat erittäin heikot. Ks. taulukko⁵ alla.

Keski-Suomi	Nykytilanteessa				Ehdotus ja muut vaihtoehdot		
	Pienin arvo	Suurin arvo	Koko maa	Koko KYS -erva	1	2a	2b
Väestö 2011	802	132 062	5 401 267	817 925	249 367	196 429	52 938
Väestöennuste 2025	702	147 132	5 748 548	818 872	264 387	215 221	49 168
75 v. täyttäneet(%)	4,8	19,6	8,2	9,6	8,3	7,5	11,4
75 v. % 2025	8,8	26,8	12,4	14,2	12,3	11,2	17,1
Huoltosuhde	47	93	56	59	58	53	69
Sairastavuusindeksi (THL)	84,5	181	100	123,3	107,8	100,7	134,2
Toimeentulotuki €/as.	40	144	120	123	115	122	89
Toimeentulotukea saaneet % väestöstä	4,4	9,9	6,9	7,8	7,7	8,0	7,0
Verotulot/as	2 236	3 386	3 530	2 996	3 034	3 110	2 751
Valtionosuudet/as	996	3 834	1 418	1 945	1 611	1 357	2 550
Sote-nettomenot/asukas	2 632	4 603	3 272	3 397	3 199	3 091	3 598
Konsernivelka/as	1 556	7 228	4 729	4 974	5 772	6 117	4 490

1 = Selvityshenkilöiden ehdotus: Kaikki Keski-Suomen kunnat kattava sote-alue, pl. Jämsä, Kuhmoinen

2a ja 2b = Muita vaihtoehtoja, joita ei ehdoteta:

2a = Eteläinen Keski-Suomi: Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Keuruu, Konnevesi, Laukaa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen

2b = Pohjoinen Keski-Suomi: Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihlajavesi, Saarijärvi, Viitasaari, Äänekoski

Keski-Suomessa on saanut kannatusta myös maakunnallinen kuntayhtymäpohjainen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämismalli. Kuntayhtymäratkaisua ovat esittäneet mm. maakunnan johtavat terveydenhuollon virkamiehet. He ovat lähestyneet asiaa erityisesti perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraation tärkeyden näkökulmasta.

Kun tehdään selvitystä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, on tärkeää yhä uudelleen selvittää, mistä puhutaan ja päätetään silloin, kun kysymys on *järjestämisestä*. Tämä kysymys on ratkaistu jo vuoden 2011 järjestämislakia valmistelleessa selvitysryhmässä⁶. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun sisältö on määritelty vaativaksi. Se edellyttää syvällistä ja monipuolista osaamista, riittäviä voimavaroja ja kykyä kantaa vastuu väestön oikeudenmukaisesta kohtelusta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuuseen sisältyy vastuu:

- väestön hyvinvoinnin ja terveyden seurannasta ja edistämisestä
- julkisen vallan käytöstä sosiaali- ja terveydenhuollossa
- sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen selvittämisestä
- sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta saatavuudesta

⁵ Selvityshenkilöryhmän ehdotukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamiseksi, STM:n raportteja ja muistioita 2013:7, s. 56

⁶ Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, kehittämistä ja valvontaa koskevan lainsäädännön uudistaminen. Peruslinjauksia valmistelevan työryhmän loppuraportti. STM:n raportteja ja muistioita 2011:7, s. 64

- sosiaali- ja terveydenhuollon saavutettavuudesta
- sosiaali- ja terveydenhuollon tuotantotavasta päättämisestä
- tuotannon seurannasta ja valvonnasta
- järjestämiseen liittyvästä rahoituksesta
- voimavarojen tehokkaasta kohdentamisesta ja jatkuvasta palvelujen tuottavuuden parantamisesta
- sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisestä
- sosiaali- ja terveydenhuollon opetus- ja tutkimustoiminnasta huolehtiminen

Esiselvitystyön tavoite

Esiselvitystyöllä vastataan seuraaviin Keski-Suomen maakunnan asukkaiden sosiaali- ja terveystalvuelu- luiden järjestämisen ja palvelurakennetyön tarpeisiin:

1. *Järjestämisvastuukriteerit täyttävien* Keski-Suomen järjestämismallinvaihtoehtojen etsimi- nen/valmistelu/keskusteluttaminen
2. Keski-Suomen palvelurakennemallin hahmottaminen *lähipalvelulähtöisesti ja ennaltaebkääsevästi*
  - 2.1. Kuntarakennuudistus – normitalkoot -> vapaakuntakokeilut
  - 2.2. Yhteispalvelukokeiluiden ja -kehittämisen huomioiminen
  - 2.3. Yhteistyö STM:n ja Kuntaliiton ”Vaikuttavat lähipalvelut” kehittämishankkeen kanssa
3. Aiheeseen liittyvien, jo tehtyjen selvitysten kokoaminen hanketyön pohjaksi, jotta vältetään päälle- käinen työ, mm:
  - 3.1. Uusi sairaala
  - 3.2. Keski-Suomen palvelurakennehanke
  - 3.3. Kotisairaala-selvitys
  - 3.4. Palveluverkkoselvitykset eri kunnissa
  - 3.5. Eri kuntien muut selvitykset
4. Keski-Suomen suhde *erityisvastuualueeseen*
  - 4.1. Turvataan sekä Keski-Suomen omat erityispalvelut että niiden saanti uudesta ervasta samoin varmistetaan tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoiminnan tulevaisuus
  - 4.2. Yhteistyö ISKE- hankesuunnittelijoiden kanssa
5. Rakennetaan hyvää ja luottamuksellista yhteistyötä maakunnan järjestämismallin pohjaksi.
6. Tehdään hankesuunnitelma Kaste-hakuun 30.9.2013 mennessä
  - 6.1. Yhteistyö STM:n, THL:n ja Kuntaliiton Kaste-kehittäjien kanssa

Aikataulu ja toteuttaminen

Selvitys alkaa 15.5.2013 ja päättyy 30.9.2013. Selvitystyöstä raportoidaan Keski-Suomen sosiaali- ja ter- veydenhuollon koordinaatioryhmän kokouksessa 4.6.2013 ja maakunnallisessa sosiaali- ja terveyden- huollon seminaarissa elokuussa 2013 Jyväskylässä sekä Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmän syksyn kokouksessa.

Selvitys tehdään Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen ja Jyväskylän kaupungin yhteistyönä. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukselta työhön osallistuu johtaja Marja Heikkilä ja suunnittelija Sivi Talvensola sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita. Jyväskylän kaupungista työhön osallistuu kehittämisjohtaja Silja Ässämäki ja muutosjohtaja Risto Kortelainen sekä muita asiantuntijoita. Esiselvityksen tekemisessä hyödynnetään myös Keski-Suomen sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikön asiantuntemusta.

Työ toteutetaan haastattelemalla maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita ja kuntajohtoa, kokoamalla heitä työpajoihin, tekemällä yhteistyötä Kuntaliiton, THL:n ja STM:n kanssa, perehtymällä tutkimus- ja selvitysaineistoon sekä analysoimalla Keski-Suomen tilannetta tilastojen valossa.

Tulokset

Esiselvityksen tuloksena syntyy:

1. Kattava kuva Keski-Suomen maakuntaan sopivista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismalleista, jotka täyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun kriteerit.
2. Käsitys siitä, miten lähdetään hahmottamaan sosiaali- ja terveyspalveluiden lähipalvelulähtöistä ja ennaltaehkäisevää palvelurakennetta Keski-Suomeen huomioiden kuntarakennemuutosten, normitalkoiden, yhteispalvelukokeiluiden ja sähköisten palveluiden mahdollisuudet.
3. Maakunnassa tehtyjen, aiheeseen liittyvien selvitysten koonti, jotta jo tehty kehittämistyö tulee aidosti hyödynnettyä.
4. Alustava kuva Keski-Suomen maakunnan suhteesta ja roolista uuteen erityisvastuualueeseen
5. Hyvässä maakunnallisissa ja valtakunnallisissa yhteistyössä rakennettu Kaste-hankehakemus 30.9.2013 mennessä Sosiaali- ja terveysministeriöön.

Kustannusarvio

Menot

Palkat ja palkkiot:

Esiselvityksen tekijät, yht. 4 kk (4 kk x 3260 x 1,28)	16 691 €
Matkakulut	1 021 €
Vuokrat	1 000 €
Tiedotus, toimisto ym.	300 €
Ostetut palvelut	850 €
<i>Yhteensä</i>	<i>19 862 €</i>

Tulot

Jyväskylän kaupunki	9 931 €
Keski-Suomen liitto	9 931 €
<i>Yhteensä</i>	<i>19 862 €</i>

Rahoitushakemus

Haemme Keski-Suomen rahastosta Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismallia ja palvelukonseptia koskevan hankesuunnitelman tekemistä varten rahoitusta 9931 euroa.

Marja Heikkilä
Johtaja
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Risto Kortelainen
Muutosjohtaja
Jyväskylän kaupunki